

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben.	— fill.	Egy évre	16 kor. — fill.
Egy évre	10 kor.	Fél évre	5 —
Fél évre	5 —	Negyed évre	4 —
Negyed évre	2 —	Egy óra	1 : 70
Egy óra	1 —	Egy óra	1 : 70

Egyesszám ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Üzenet Amerikából.

Irta: **Kováts Kálmán** monongahelavölgyi r. kath. magyar plébános, a „Magyarok Csillaga” szerkesztője.

Hazánk politikai kisebbségének küzdelme a magyar fajnak rendkívüli nagy politikai érettségére enged következtetni. Az eddigi események óriási izgatottságban tartják a nemzetet, az országgyűlésen napirenden levő vita pedig nagy arányokban fejti ki a nemzet joga körüli történelmi álláspontot. Egyik volt kormányparti politikus úgy nyilatkozott, hogy soha mélyrehatóbb felkutatásban és kifejtésben még nem részesült a magyar nemzeti álláspont, mint épen a mostan folyó parlamenti vitában. Az 1867-iki törvény szerint az összes hadseregnek a kiegészítő része a magyar sereg. — Tehát még Deák Ferencz törvénye is magyar hadsereget állapít meg. Thaly Kálmán pedig mint tudós kilépett a levéltárak magányából a forumra. Elméjében adatokat, szívében igazságokat hozott onnan. Minden adat a kormány ellen bizonyít; minden igazság az ellenzék küzdelmét szentesíti. Törvénykönyvünk értelmében a magyar királyt alkotmányos jogai alapján illeti meg a magyar hadseregnek, mint az egész hadsereg

kiegészítő részének egységes vezérlete, vezénylete, belsejének. Van-e hát a magyar királynak olyan alkotmányos joga, amelynél fogva osztrák — nemzetet csináljon a magyarból? Ha van, hol van? Mióta van? Miként van? Mi uton-módon jutott hozzá?

Erre ugyancsak nem tudnak felelni ama vezérferfiak, kik a nemzet jogait tipró javaslatokat terjesztik a nemzet képviselői elé. Az osztráknak mindent, a magyarnak semmit! Amit csak megteremt a magyarok Istene a népe földjén, azt a szomszéd viszi el. Lépten-nyomon nyilvánul az elégedetlenség. Sok az igazolt panasz. Konszolidációnk befejezve nincs, gazdasági életünk pang, iskolánk kevés, adórendszerünk hibás, közigazgatásunk gyarló, közutjaink elhanyagolva, csatornahálózatunk a holdban létezik, a községi pótladó alatt pedig roskadoz az egész lakosság. Ilyen nyomoruságos időket még nem élt a magyar. Végig szántotta földjét a tatár, rabigába hajtotta legjobbainak fejét a török, sok hunczutságot, hamisságot követett el vele a német, de azt mind eltűrte nemesen vitézül, emelt fővel! Jöttek aztán a nemzet apostolai, kik önérzetre, bátorságra, előre serkentették a daliás

nemzetet és ez látszólag szabaddá lett — de csak látszólag! Ma jobban nyomorog, mint valaha? A katonai moloch megeszi még a gyermeknek való zabkenyeret is! Megindult tehát a harc az egész vonalon! És a nemzet ellenzékének, mely a parlamenti kisebbséget képezi, nem szabad ellankadnia! Előre! csak előre! Ezt az üzenetet küldjük testvéreinknek az ó hazába, mi kik itten szabad eszméknek hódolunk, mi, kik nem élünk zabkenyeren, mi, kik nem roskadozunk az adó átkának sulya alatt, mi életbalzsamot küldünk soraink útján — a sajtó közvetítésével. Megirja bátorító szavait minden testvérünk az otthon maradtaknak, de megteszszük a hatalmas sajtó útján százszoros örömmel.

A politikai harc súlyosabb eszközökkel vivatik, de ha győzünk, akkor a következő ezredév alatt igazán boldog lehet a magyar!

Balkáni események.

A bolgár forradalmi bizottságok minden irányban megkezdték utolsó felvonásaikat a macedoniai és ó-szerbiai lakosság föllázítására, a rend és béke megbontására. A lakosság nagyjából, mely eddig többet szenvedett a főlzabadozó bolgár komiték határt nem ösmerő zsarolásaitól, mint az

Domokos Márton

debreczeni főbíró és kora. 1725—1764.

Irta **Zoltai Lajos.**

A szepesi kamara rendelete — könnyű elképzelni — mennyire zavarba hozta az egyház közigazgatását, amely ilyen változásra nem volt elkészülve. A tanács, hogy az ekklesia kiadásait fedezhesse, felsőbb tilalom ellenére is, kénytelen volt a hívek kötelező megadóztatásához folyamodni. Még nagyobb, majdnem végzetes örvénybe sodorta e rendelet a kollegiumot. Mert az erőszak egyszeribe elzárta előle azt a forrást, amelyből kétszáz éven keresztül zavartalanul táplálkozott s most már egyetlen fenntartójától is megfosztotta, melyre támaszkodott, támaszkodhatott is, mióta Erdély önállósága megszűnt s főrendű pártfogói elfogyatkoznak, mióta a Habsburgok ezeknek alapítványaitól is megfosztották.¹⁾

E válságos helyzetből a város és a kollegium előljárói csak úgy szabadíthatták ki, hogy a hazai és külföldi hitsorsosokhoz fordultak segítségért.

Azt a szivreható esedezést, amelyet az angol nemzethez a canterburyi érsek, a hol-

¹⁾ 1751-ben a városi pénztár 3431 vfrtot fizetett az egyház szükségleteire; 1280 vfrtot pedig a tanárok saláriumba.

landusokhoz az utrechti egyetem, a helvét kantonokhoz pedig Zürich város első papja ezimén küldött el (1753. okt. 2.), aláírta Domokos Márton is, a főiskola egyik gondnoka s ez évben kivételesen csak tanácsnok, talán azért, hogy annál több időt szentelhessen az Isten háza zátonyra jutott hajójának megmentésére.

A felvilágosodás és művelődés másik fáklyáját is kioltották. A nyomda, bár nem bocsátotta kótyavetyére a tanács, mégis nem dolgozhatott, miután a helytartó tanács 1752. szept. 1-én Molnár Gergely grammatikáját, a mely II. Rákóczi György viselt dolgait criában dicsérte, lefoglaltatta s a censura alá felküldött különféle könyveknek nyomtatásához nem adott azután engedélyt.²⁾

Domokos Márton levelezéseiből és más följegyzésekből látjuk, milyen nagy gondot fordított ez időben a tanács a város nyomdájára; milyen sűrűn gyarapította új betűkkel annak felszerelését.

Pár év múlva megkezdte a kormány a tanácsot és communitást ősi kálvinista

²⁾ E Grammatika első és második kiadásából összesen 3387 példányt foglaltak le 1751 szeptember 28-án. A tanács 1754 jan. 20-án elhatározta, hogy heverőben lévén a nyomda, küldöttség menjen fel a királynőhöz magához s kérje a felfüggesztett censura restitúcióját a magistratusnak. (Prot. Rel. 1752. szept. 26 és 1754 jan. 30.)

jellegéből kivetköztetni. 1754-ben leküldött királyi parancs a mindenképen érdemes Czeglédi Pál tanácsnokot, Szőke János, Vasas György és Szoboszlai István esküdteteket állásuktól minden alapos ok nélkül elmozdítja és helyökbe katolikusok választását követeli. Véletlenül az elmozdítottak elei a felséges királyi ház hűségében részint életök kockáztatásával, részint életök feláldozásával kitünő szolgálatokat cselekedtek. Maguk is, a város is emlékeztetvén ezekre a királynőt, ezuttal kegyelmesen visszahelyeztettek. De már 1755-ben az autonomia, a városi jog érzékeny sérelmével két megüresedett helvet a tanácsban Fay János postamester és Ondrejkovics Ádám harminczados kinevezése által maga tölt be a szepesi kamara; a kültanácsba pedig a szintén katolikus Visky Pált, kerületi táblai kiadót bevételre rendeli.

Ez új tanácsbeliek besugásai eredményének tulajdoníthatjuk az 1759. dec. 5-iki királyi leiratot, mely az „orthodox kath. hitnek gyarapodása és előmenetele érdekében” a tisztí fizetések megvonásának terhe alatt többféle kemény parancsolattal lepi meg a nyakas kálvinista Debreczent.

Most már azt is követeli a királynő debreczeni alattvalóitól, hogy a megválasztott tisztikar a kath. templomba menjen

elnyomó törökök alatt, a hol csak teheti, ellenszegül a bolgárok kivánságainak, s a török hatóságokhoz folyamodnak oltalomért a fölszabadítók ellen. Verlázító hivatalos adatok tanuskodnak a bolgár bizottsági tagok, azaz a bérnyilkosok eddigi ugynevezett hazafias cselekedeteiről. Igen nagy azoknak az áldozatoknak a száma, a kiket a bolgár bizottságok kiküldöttjei meggyilkoltak. Ez áldozatok első sorban azok a macedoniaiak, a kik nem akarták megukat bolgároknak vallani más részük pedig szerb, s ezek közül is a módosabbakat választották ki, a kik sem pénzzel, sem más módon nem voltak hajlandók a bolgárok fölforgató törekvéseit támogatni. Több mint 76 szerb legkésőbb, tanítót és kereskedőt gyilkoltak meg Macedóniában és Ó-Szerbiában.

A bolgár komité immár nemcsak fegyverrel, hanem dinamittal és bombával is dolgozik. A tegnapelőtti szaloniki bombamerénylet, mely ezuttal a görögök ellen volt intézve, most végre erélyes elhatározásra ösztönözte a lassu török hatóságokat. A szaloniki és monasztiri bolgár internátusokban házmotózásokat tartottak és több tanárt elfogtak, a kiktől kitünt, hogy a szaloniki bombamerénylőkkel és a harczó bolgár bandákkal érintkezésben állottak. A szaloniki görögök ellen azért léptek most fel a bolgár forradalmárok, mert a görög hatóságok kiűzték őket a görög területről, a fegyvercsempészt megakadályozták a fegyvereket elkobozták, s mert a törökökkel barátságban élnek.

A legutóbbi véres ütközetek mindenütt a bolgár bandák nagyveszteségű szétverésével végződtek. A török katonaság tegnapelőtti Gyuzelce helységben (malesi járás) 200 főnyi bandát vert szét. A török katonaság közül is 30 esett el, mivel a bolgárok bombákat vetettek közéjük. A bolgárok közül elesett 50, a többi menekülni igyekezett, de szembe találták magukat új török csapatok

kal, a melyek teljesen megsemmisítették a bolgárokat. Itt-ott még folynak kisebb-nagyobb csatározások a bolgár bandák és török katonaság között, de a katonaság most a legerélyesebben lépett föl ellenük. Csak a Bulgáriából naponként titokban átjövő bandákkal van még dolguk, mert a Macedóniában és Ó-Szerbiában levőket mihamarabb megsemmisítik. A bolgár forradalmárok elhatározták még, hogy a napokban az összes vasutakat és középületeket a levegőbe röpitik s a táviró-drótokat elvágják. Az üszkübi lakosság körében is nagy az izgatottság, mert bolgár összeesküvők immár a török csendőreg ruháiban fegyveresen járnak Üszkűben és környékén. Tegnap négy ilyen álcasendőrt fogtak el.

A katonai harcgyakorlatok két irányban folynak az albánok ellen. A hadsereg egy része Sakir basa, a koszovói vilajet válija, Omer Ruzsdi basa főhadparancsnok törzskari főnökének vezérlete alatt szombaton Prizrenbe ment. A második hadi különítmény az energikus Semzi basa parancsnoksága alatt Ipek felé vonul.

Elő sorban az albánok vezéreit szándékoznak ártalmatlanná tenni. A kiket lehet, s a kik a szultánnál nagy kegyben állanak, szépszerivel Konstantinápolyba csalják s onnan erős fedezet mellett valamelyik szigetre internálják. Ily módon a gyakovóiak két vezérét, Riza bégét és Bajrameurt sikerült Konstantinápolyba csalniok. Riza bég közönséges falusi albán volt; irni, olvasni nem tud, de az albánok előtt nagy tekintély s mint ilyen, a szultán kegyeltje. Kinevezte őt ezredessé és érdemeikkel tüntette ki és jó fizetésben részesítette. Riza bég sohasem vezényelt katonaságot, hanem Gyakován és Üszkűben sétálgatott és feszített ezredesi egyenruhájában. Mikor vasárnap elindult Üszkűből, a katonaság, gyalogság, lovasság és tüzérség a zenekar élén kísérte

ki a pályaudvarra. Így indult el innen az elő Ázsiába internált albán vezér.

Akik nem engednek a szultán hívó parancsának, azokat — ha sikerül — elfogja a katonaság s fegyveres erővel kísérik majd Konstantinápolyba.

A katonaság hivatása az albán rablók elfogatása is.

Ezuttal az adók beszédése is a katonaság közreműködése mellett fog megtörténni, miután a hatóságok emberei mindenütt érdekelt felek és semmi tekintélyük sincsen. Az albánok eddigelé sok sem fizettek adót csak a keresztényeknek kellett eddig adók terhet viselniök. Az adókat eddig bérbe adta a kormány, de most a városok és községek lesznek kénytelenek megváltani. A megváltás körül igazságos és egyenlő mértéket fognak alkalmazni. Az albánok lefegyverzését abbahagyták. Ugy terveztek, hogy minden járásban egy középonti raktárt állítanak föl, s az albánoktól elszedett fegyvereket abban helyezik el, és szükség esetén onnan kapja meg ki-ki a fegyverét. Ez a naiv terv abba maradt, miután az albánok hallani sem akarnak erről s a lefegyverzés elől mindnyája a hegyek közé menekül. Az albán inkább meghal, de fegyverét nem adja ki kezéből. Csak a katolikus albánok egynémelyike volt hajlandó fegyverét letenni, de az ilyen, mint gyávát, kiközösítik a valódi albánok sorából.

Az érdeklődés most a katonai operációk felé irányul. Sakir basa, a ki 25.000 gyalogossal, 2000 lovas katonával és 72 ágyúval indult el Ferizovicból, az alig egy nap utat két nap alatt tette meg Prizrenig. Az utak nagyon rosszak; a folyókon, hegyi patakokon semmi vagy nagyon is gyöngye, rozoga hidak visznek át, melyek sem gyalogos katonák, sem pedig lovasok és ágyúk részére nem használhatók.

Az ágyukat nagy fáradsággal kellett

imádkozni s ott tegye le az esküt szüz Máriára és a szentekre.

Ez időtájtban Kucsmai Ferencz egri kanonok és tarzali plebános a jezsuitákat készül behozni Debreczenbe. 1755 aug. 7-ről ugyanis azt írja Domokos Mártonnak, hogy ha tőle meg nem veszi a város a Busi János féle házat „néki eltökélt szándéka a többi creditorokat kifizetvén, a pater jesovitáknak pro domo missionaria resignálni.“ Meglehet, hogy a furfangos plebános ezzel a fenyegetéssel csak nyomást akart a debreczeniekre gyakorolni, hogy annál bizonyosabban szabadulhasson a nyakában maradt debreczeni háztól.

Domokos Márton főbíró és nagytehetségű fia Lajos, akit csak az imént választottak jegyzőnek, irányítják most is a magistrátus magatartását. — Mig Domokos Márton él, bár évről-évre megismétlődik ama királyi parancs, a tanács és communitás nem megy kath. Te Deumra és nem mondja el a decretális esküformát, mert mint a Domokosok bátran megírják a királynőnek „nem akarván sem saját maguk lelkiösmerete ellen vétkezni, sem Isten szent színe előtt inkább hypokratikul, mint igaz és őszinte vallásos emberekül tűnni fel.“³⁾

A debreczeni egyház birtokviszonyaiiban is nagy nevezetes fordulópontot jelez, ugyanezen királyi leirat, amely a város közházairól is részletes kimutatást kívánt felterjesztetni. Domokosék észrevették az egyházat és kollegiumot újabb fenyegető veszélyt. Ha ugyanis a papi és tanári lakásokról, a melyeknek száma 10 volt, meg az utcai leányiskolákról (ilyen is volt 7) azt fogja al-

³⁾ A város felirata a királynőhöz.

litani a város, hogy ezek mind az övéi, — a királynő nyomban kivételi azokat az egyház és kollegium használatából, ámbár egy részöket kegyes alapítók hagyományozták istenes célra vagy az utcabeli polgárok vásárolták a maguk pénzén. Legokosabbnak látszott tehát az ilyen veszedelmes körülmények között, ha valamennyi parochiális házat és iskolát az egyház birtokául vallják be a királynő előtt.

A jövő megmutatta, milyen szerencsés taktika volt ez abban az önvédelmi harcban!

Domokos Márton, ki világi tiszténél fogva legfőbb gondviselője volt a kollegiumnak is, nemzeti művelődésünk e tisztosoltárának, bizonyára nem engedte magát máskor is felülmulatni, ha elmével és szívvvel, idővel és fáradsággal, szellemi erővel és anyagi segítséggel kellett áldozni ez oltáron.⁴⁾

A tanács, majd a consistorium joga lévén a tanár választás, bizonyosan nem csekély rész illeti meg őt abból az érdemből, hogy a XVIII. század derekán olyan kitűnő férfiak tanítottak a professori katedrákon, mint Varjas, Szathmári, Paksi, Hatvani, Maróthi és Sinai.

Valamint a kollegium anyagi ügyeiről való gondoskodásnak terhei először is reá „az Istenháza nagy oszlopára“⁵⁾ nehezettek,

⁴⁾ D. M. 1742-ben 100 frtot adományoz a physicához kívántató instrumentumok megszerzésére. Ugyanekkor Szőke János 100 tallért, Kiss Gáspár és Hodosi János is 100—100 frtot conferálnak. (Prot. Rel. 1742: 43 l.)

⁵⁾ Szathmári Paksi István nevezi így a koporsója felett mondott halotti tanításában.

— úgy széles és mély alapon nyugvó tudományos készütsége, műveltsége arra is egyaránt hivatottá tették őt, hogy az iskola szellemi életének irányására hatalmas befolyást gyakorolhasson. Azok a tanítási és nevelési reformok, amelyeket az ifju Maróthi György nagy elméje a debreczeni kollegiumban meghonosított, amelyekkel mintegy „újja teremtette“⁶⁾ a Mártonfalvi által másodsor alapított debreczeni iskolát, — Domokos Márton kritikai helyeslésével és tetszésével valósultak meg.

Hiszen Domokos maga is a tudományos irodalom munkásai közé szegődvén, nem az utolsó helyen áll Debreczen régi tollforgató birói, tanácsnokai és jegyzői között, a historikus Bartha Boldisár és a két Pósalaki, a verselő Il. Dobozi István, Fényes István, Debreczeni F. István, Szeremlei Sámuel, Baranyi László, a fordító Csatári János, Böszörményi Pál és a valamennyinél hirnevesebb Fazekas Mihály, Ludas Matyi szerzője között. Domokos Márton két nagyobb vallás-erkölcsi művel gyarapította városának XVIII. századbeli irodalmát. Mindkettőt francia nyelvből fordította.

Egyik „A keresztények között azon idő szerint uralkodó romlottság kuftejeiről való elmélkedés“ — 2 kötetben, és „A ker. erkölcsstudomány rövid sommája“ a másik. Amaz 1745-ben, emez pedig 1750-ben jelent meg.⁷⁾

⁶⁾ Szilágyi S. gyászbeszéde Maróthi Gy. felett.

⁷⁾ Szücs Ist. Debr. Tört. III. k. 979 l.

mindenütt a katonáknak átvonszolni. Az albán ilávékat (honvéd), akik kétséges magatartást tanúsítottak s honfitársaik ellen vonakodtak bármily akcióban résztvenni, a szerb és bolgár határra rendelték. A szultán harmadik küldöttsége Prizrenbe készült, de az albánok azt izenték nekik, hogy nem fogadják őket el. Ez a küldöttség még mindig Ipeken van. A küldöttséget tényleg fogva tartják az albánok, s azzal fenyegetőznek, hogy ha a katonaság megkísérelné Ipeket megtámadni, akkor ők lemészárolják a szultán küldöttségét.

A nagy hadikészületekből itélve, Törökország esetleges háborúra készülődik. Feltűnő számú katonaságát közel a szerb határnál Prizrennél összpontosítja, a honnan Bosznia-Hercegovina és Montenegró határai felé osztja szét.

Szász példák a magyaroknak.

(Nagyszzebeni levél.)

Való igaz, hogy mostanról elmaradt a főiskolai kántus nagyszzebeni kirándulása és hangversenye; de még sem tartjuk érdek telennek ezen nagyszzebeni levél közlését, mely különösebben azon három nagyszzebeni egyesületet ösmerteti, melyek a hangversenyezés esetén diákjaink fogadásáról gondoskodtak volna. A közlésre már azért is igen érdemesnek tartjuk ezen levelet, mert bizonyosságot és példát szolgáltat a szászság pezsgő, öntudatos társadalmi életéről és működéséről.

Azonban örvendünk, hogy e téren a debreczeni társadalom, a debreczeni egyesületek részéről is nagyfokú haladást tapasztalunk; csak egyet említünk fel, az öreg dalárdának három estére kiterjedt, három korszakot felölelő történeti hangversenyeit, melyekkel nagy sikert értek el. Ez már kivált a köznapi hangversenyek sorából, melyek inkább valami tánczos daldiónak képezik az előszavát; mert ez magasabbat, tanulságosabbat, élvezetesebbet adott. Méltányolták is. Tehát tovább ezen az uton, utmutatást merítvén erre az itt következő rövid nagyszzebeni levélből is:

A nagyszzebeni Turnverein alakult a 40-es években. Tagjainak a száma most 280 körül van. Elnöke dr. Schuller Rezső ügyvéd. Tagjai a társadalom minden osztályából vannak. Van egy kerékpár osztálya, egy férfi és egy női tornázó osztálya. A szászoknál a hölgyek az iskola után nem mondanak bucsut a testgyakorlatnak, hanem tovább folytatják. Ez a szászoknál nemcsak itt van így, hanem minden szász városban, sőt minden valamire való faluban pl. Szent-Ágotán is, bár a lélekszám csak 2638. Hol állanak a mi falvaink ehez? Hogy milyen elragadó, mikor a szende szász hölgyektől a füzértánczót és ehez hasonlókat lát az ember, ezt tapasztalni kell. Leírva halvány volna. Ilyenkor mi debreczeniek egymáshoz ennyit szólunk:

— Miért nincs ez nálunk hasonlóan?

A Männergesangverein 1862. évben alakult. Működő tagjainak a száma ez idő szerint körülbelül 100. Tagjai jobbra kereskedők és intelligensebb iparosok (a többi iparosok az Eintracht nevű dalárda tagjai). Elnöke Czekelius Dániel városi tiszti fő orvos. Évente tart filharmonikus hangversenyt, 3—4

nagyobb hangversenyt, ezek mellett ujabban operákat is ad elő.

Áldozó esütörtökön Mendelsohnak Eliás című oratoriumát és Pünkösztör Mozart Figaros Hochzeit című művét fogja előadni. Hogy ujabban ily nagy lendületnek indult ez a dalárda, abban a legnagyobb érdeme Kirchner Hermann karmesternek van, a ki fáradhatatlan a munkában. Kirchner több kisebb dalt szerzett már, melyeket a szász falvakban, mint népdalokat szelvényhosszában dalolnak. Szerzett ezeken kívül két operát. Az egyik a szász népeletről van véve. A címe Herr der Hann (Bíró ur). A másik a „Stefánia“ III. Ottó német császár idejében játszik. Mind a kettőt a Männergesangverein már előadta.

A „Hermania“ nevű dalegylet nevét a városnak a mondászerinti alapítójától: Hermann német lovagtól vette. Működő tagjainak a száma körülbelül 80. Tagjai között szintén vannak iparosok, többnyire azonban diplomás emberek. Elnöke Lám Márton a nagyszzebeni általános takarékpénztár főkönyvelője. Évente több hangversenyt tart, jobbara azonban az operát műveit. Minden évben más-más operát ad elő. Eddig alakulása óta 16 operát adott elő. Legnagyobb vállalkozása volt a Wagner Richard-féle Bolygó-hollandi és ez évben a Gounod Faustja előadása. A szászok között a Hermania féle opera előadások oly híresek, hogy Brassóból, Beszterczéről stb. eljönnek érte.

Ez eléggé mutatja ezeknek az opera előadásoknak a színvonalát s talán még jobban mutatja az, hogy az előadást legalább hatszor meg kell ismételnit, többször van azonban 7, 8, 9 előadás, mint kevesebb. A Faustot most már háromszor adták, de már az ötödik előadásra váltják a jegyet. Azt említeni sem kell, hogy a színház mindig zsúfolásig tele van ezeknél az előadásoknál.

A díszlet új és annyiba került, hogy ha csak hatszor fogják telt ház előtt adni, akkor még nem lesz nyereség. Karmestere Bella János Lipót zenetanár.

Ezekon kívül van még a Musikverein. Erről más alkalomkor.

Mint általános vonást kell megemlíteni a szász egyletekről, hogy a tagsági díj kicsi pl. a tornaegyletben évente 6 kor. a korszolyázó egyletben évi 4 kor. illetve, ha több tagja van egy családból akkor 2—2 korona.

A szász egyletek a tagok nagy számára és nem a tagsági díj magasságára fektetik a súlyt.

A dalegyletek rendes működésük mellett tagjaik családja mulattatására havonta ingyenes estélyt rendeznek és olcsó belépti díjak mellett rendeznek hangversenyeket a végből, hogy a legszegényebb osztályhoz tartozóknak is alkalma nyujtassék zenei érzékük fejlesztésére.

Mindezt a 17 ezer itteni szász teszi. Ezeket a viszonyokat hasonlitsuk össze alföldi városaink viszonyaival!

Délutáni levél.

(A diáksapkáról.)

Nem osztom azon felfogást, mely helyteleníti, hogy a magyar diákok külsőleg, mint például ezzel a sokaktól kifogásolt diáksapkával is jelképezni akarják együvé tartozandóságukat. Én ha kifogásolok valamit — az nem más, hogy ez a dimatian sapka nem viseli magán a magyar jelleget.

Pedig a magyar diák sapkának a nemzeti jelleget is ki kell fejeznie és emellett czélszerűségi tekintetből is megfelelőbbnek kell lenni, mint ez a szemvédőnélküli, uti sapkaként zsebredugható és azt is mondhatom, hogy lehetséges izléstelen osztrákobsisos formájú sapka.

Az országos diák nagygyűlésen kedvezően és egyöntetűen oldhatnák meg lelkes ifjaink a diák sapka kérdését; mert minden további kísérletelés nélkül oly diák főveget vehetnek föl, mely nemcsak a magyar jelleget is kifejezi, de melyhez dicső történeti emlékek is fűződnek és emellett czélszerűségi tekintetből is megfelelő ez a takaros, férfias magyar főveg. Érttem a 48/49-dik évi dicső szabadságharcunk honvédtisztjeinek az egykori tábori főveget, melynek a zsinórozás teljesen magyar jelleget ad és a szemvédőbőr pedig czélszerűségi tekintetből teszi ajánlatossá. Világos vagy sötétszínű finom posztóból lehetne ezt készíteni, aranyos vagy selyemzsinórozással. A honvédménház öreg vitézei is ilyenféle tábori főveget használnak manap; de még ennél sokkal takarosabbs a diákságnak megfelelőbben módosított kész mintát tudok ajánlani és bemutatni tisztelt barátom, nemzetes és tekintetes Bekk István uram, Szegedváros katonai ügyosztályjegyzőjének a gyűjteményéből. Bekk István ugyanis magyar jelmez kérdésekben elsőrangú tekintély, szerintem, az országban és idevonatkozó gyűjteménye pedig páratlanul gazdag; ha tehát fiatal diák barátaim megkeresik ezen érdemes magyar urat: ő az általam ajánlott diákfőveget illetőleg a legnagyobb készséggel szolgál mind tanácscsal, mind mintával, melynek alapján a diáksapka viselet kérdését a hagyományoknak, a nemzeti jellegnek, a czélszerűségnek megfelelőleg oldhatják meg ifju barátaim, kiknek őszinte jóindulattal ajánlom figyelmökbe e sorokat.

Szabad Hajdu.

Nem mehetek . . .

A múlt éjjel azt álmodtam:
Fölnéztem a magas égre
S rám ragyogott kökény szemed
Örökéző csillagfényre.

Hivogatott fel a mennybe,
Folytatni a boldogságot,
Mit a halál gyilkos keze
Itt e földön ketté vágott!

Lelkem repült . . . s elis ért már
A mennyország kapujába,
De visszatért . . . hisz' kis lányunk
Nem maradhat itt magába!

Temetőben, sirok között
Jártam álmomban az éjjel
S szívzaggató panaszomra
Középen nyílt sirod széjjel.

Láttam, a mint mozdult szived,
S fölmelegült fagyos ajkad:
Panaszolta, hogy a válást
Nem óhajtád, nem akartad.

Értem nyujtád karjaidat
S forró csókom ujjad érte,
De ébredő kis leányunk
Órző gondom visszakérte.

Látod! látod! Nem mehetek,
Sem az égbe, sem a sirba!
— Hiszen, ha ő itt maradna:
Vagy mi sirnánk . . . vagy ő sirna!

(Balmazújváros.)

Kotyman József.

NAPI HIREK.

Politikai helyzet.

Ugyanaz a Széll Kálmán, aki Bánffy Dezső minden ténykedésének elítélésével foglalta el — mesterien föl-épített intrikák révén — a miniszterelnöki széket, ugyanaz a Széll Kálmán most arra hivatkozik és iródiákjainak azt mondja tollba, hogy ő semmi egyebet nem csinál, mint a mire már Bánffy Dezső „preczedenst alkotott.“ Vagyis hirdeti urbi et orbi, hogy ő nem követett el nagyobb törvénytelen-séget, mint az elődje, a kit lenézett, kormányzásra képtelennek kijelentett és a kitől, hogy az országot fölsza-badította, egész Európára kiterjedő ünneplést rendeztetett magának. A jogot, a törvényt és az igazságot — egyenként és összesen — még nem volt államférfiu, aki ilyen gyalázatosan arculcsapta volna, pedig ez volt az ő hármasszentsége. Május elsején pö-rére vetkőzött Széll Kálmán. És hogy a saját szentjét és szent fogadal-mát — hogy semmiféle törvénytelen-séget az ex-lexben elkövetni nem fog — illetéknépp meggyalázta, vég-képpen kinyitotta az ellenzék sze-meit, mert hirtelen meglátták, hogy en-nek a Széll Kálmánnak a politikája az erőszakosság dolgában szakasztott olyan, mint volt a Bánffyé, egyebek-ben pedig rosszabb, sokkal rosszabb. Az volt a vaskéz, ez a bársony kéz. Nem lehet többé fölállítani a tételt, hogy: Széll Kálmán személye holmi regarde-ot érdemel. Addig, míg az álarcz rajta volt, lehetett mézes sza-vainak hinni personális kimélettel adózni, május elsejétől kezdve erre a kiméletességre többé nem tarthat szá-mot. — Eszköz ő, kiméletlen, erősza-kos, ravasz eszköz az osztrák hatalom kezében és a ki erre ráadja magát, az a politikai erkölcs teljes híján van.

**Hatóságilag engedélyezett
üzletfelosztási
végkiárulás.**

Meddő közgyűlés.

Tegnap délután Puky Gyula főispán elnöklétével rendkívüli városi közgyűlés volt, mely alkalommal az aprilisi közgyűlésről elmarad névszerinti szavazásokat akarták megejteni az elidegenítendő telkek felett. Határozatot ezuttal sem hozhattak, mert a bizottsági tagok a megkívánt számban (2/3 rész) nem voltak jelen. A harmadszori szavazást a rendes májusi közgyűlésen tartják meg, mikor is tekintet nélkül a bizottsági tagok számára, határozatot hoz a közgyűlés, melynek működését a közöny így akasztja meg.

Érdekes levél a székelyföldről.

A székely állapotokra vonatkozólag érdekes és jellemző levelet hozott a posta Vadasdról. A D„ebreczen“ olvasói előtt írásai után is ösmert agg református lelkész, Simon Elek vadasdi székely református lelkész, azon székely testvér gyűlekezethez a papja írta, mely gyűlekezet templomára itt Debreczenben és vidékén is testvérileg adakoztak a református hívek. Az agg lelkész, S i m o n Elek bátyánk, — ki a „Debreczen“-nek is rendes olvasója következő, ősi módon ludtollal írott, sorokat in-tézte a felelős szerkesztőhöz:

Tekintetes szerkesztő ur!

Ha a székelyföld megtekintése alkalmával Vadasdot szerencsétlenül meglátogatásával — az Erdőszentgyörgyi állomásnál — fogatom (a milyen van) rendelkezésére áll, csak tudjam meg, hogy mikor érkezik meg.

Ugy hiszem, nem fogja megbánni a székelyföld megtekintését. Mert bárha itt nem is fogja meglátni az aiföldi délibábót, de látni fog kisebb és nagyobb hegyeket, keskenyebb és szélesebb völgyeket, a völgyekben kigyózó folyókat, virágos fakat, rózsa bokrokat; hallani fog madár dalt, veréb csiripelést, varju karogást, melyek együtt honi szép székely dalt énekelnek. Meglehet itt is látni a hegyek megül felkelő s ismét azok mögé lesuvadó nap tündöklő tányérát; a sok millió gyermekei közt királynőként felemelkedő s a felegek közt bujósdit játszó hold fényes arculatát. És ha kedve lesz vagy egy magos hegy tetejére felmenni — onnan egész Erdély felett szemlét tarthat.

Szeme elibe tűnik egy helyt a torocz-kői havasok magassága, a híres tordaihasadékkal, tovább a szebeni, fogarasi és velők szemben a besztercei, naszodi havasok felhősége. Itt lehet látni a Bekecs ormát, alatta a Nyárad kanyargását.

Az ételben-italban sem fog hiányt szenvedni, mert a kinek kenyere nem lesz, leszen puliszkája, a mi tejjel turóval jó és tápláló eledel. Tudom ugyan, hogy a magyarországi ember nem szereti, mert nincsen hozzá szokva, de nekünk erdélyieknek fő-táplálékunk s a magyarországi sem hal meg tőle.

Borunk is, mikor Isten termést ad, jó és elég bőven terem. Hanem 4-5 év óta nem termett semmi.

De azért hébe-hóba mi is iszunk, mert hozetnak a vendéglősök másuonnan.

Nekünk is van egy zsidónk, ki van a czimtblájára írva: „Bor, sör, pálinka,“ hanem a bor mindig el van fogyva, sör

néha-néha kapható, de pálinka mindig van elég. Van még másik czimtblája is, ráírva: „M. kir. dohány szivar árulás“ de van is sokféle dohányja, 3 és 4 krajczárért adja zacskóstól, szivarja is van. Mégis ez nekünk olyan helyünk, mint Debreczen városának a B i k a vendéglő . . .

Szóval: a székely föld nem olyan kopár, terméketlen — s a nép sem olyan elesett szegény, hogy itt meg ne élhetne — s amiatt volna kénytelen Oláhországba, vagy Amerikába vándorolni. Nem! éppen nem. Hanem azért, hogy erősen divatba jött a „c z i f r á l k o d á s“, hogy mindent boltból kezdett vásárolni — s még az utolsó szolgálégy is keményszáru suvikszos czizmat kezdett viselni és még a 6-7 éves gyer-mek is örökösön szivarozik. Ezek miatt nem tud előhaladni, s hogy még se maradjon el a világtól, kölcsönöz a bankból, — mert bank majd minden faluban van. S a kinek egy kis birtoka van: könnyen kap kezes és pénzt, s aztán könnyen is elkölti. Egyszer aztán se pénz, se birtok. Ekkor megyen Oláhországba, vagy hacsak utikölt-séget eszközölhet, Amerikába, pedig ott sem meritik a patakból a pénzt. És a ki itthon dologtalan volt, ott se lesz milliomos.

Ezt nagyon jó a székelynéppel meg-értetni — és a ki megtartja: hasznat is veszi.

En a tekt Szerkesztő urat az én 3-4 száz éves házamba tiszta szívvel látom s biztosítom, hogy mikor szép idő lesz: a hazamba az eső meg sem veri . . . Simon Elek vadasdi ev. ref. pap.

Határkérdés Debreczen és Dorogma között.

Annak idején, mikor a Tisza folyót szabályozták, Debreczen vásosának a dorogmai határban 23 hold földje maradt. A 23 hold terület fűzessel és kőrifával van beültetve és ezt a területet a várostól a kir. ügyésség bérelte ki. Az ügyésség a kosárfonáshoz szükséges vesszőket ebből az erdőből vagja ki. A rabok a fűzes vagását már megkezdették és állítólag a dorogmaiak tulajdonat képező fűzesből, mely szomszédos a város tulajdonat képező fűzessel, nagyobb területet irtottak ki. A dorogmaiak e miatt panaszt tettek a városnál, azt állít-ván, hogy ahonnan a rabok a fűzést kivag-ták, az már az ő határukhoz tartozik. A panasz folytán a tanács Király Gyula ta-nácsok, Török Gábor erdőmester és Berényi Gábor mérnökből álló bizottságot küldött ki a helyszínére a panaszolt eset megviz-sgálására. A bizottság csütörtökön megy Do-rogmára és ugyanekkor — ha ugyan békés uton sikerül — megállapítják a határvona-lat a Debreczen és Dorogma tulajdonat ké-pező fűzes erdők között is.

A városházáról.

Oláh Károly kultur tanácsnok még mindig beteg és orvosa véleménye szerint ezen a héten sem hagyhatja el a szobát. Körner Adolf tanácsnok már felépült és meg-kezdte hivatalos működését.

A közigazgatási bizottság

ma délután 3 órakor a városháza nagyter-mében ülést tart. Ez ülésen a főispán tá-vollétében Kovács József polgármester fog elnökölni.

**kézmű, vászon, rövidáru
kereskedésemet felosztatom.**

Az összes áruk felette olcsó árért adatnak el. — Berendezés eladó.

Tisztelettel **MAYERING GYULA.** Piacz-utcza.

A Rákóczi ünnepély

rendezőbizottsága e hó 11-én délután Puky Gyula főispán elnöklésével ülést tart.

A jog és pénzügyi bizottság

tegnap délután Vecsey Imre elnöklésével ülést tartott. A zárszámadás megvizsgálása képezte a bizottság egyik legfontosabb teendőjét. A jogügyi bizottság a maga kebeléből szintén bizottságot küldött ki a zárszámadás megvizsgálására. Ennek a bizottságnak tagjai lettek: Márton Imre, Nagy Lajos, Komlóssy Dezső, Lengyel Imre, ifj. Schvarcz Vilmos, Kardos László, Kemény Mór és dr. Szánthó Sámuel.

A rabkert bérbeadása.

A város tulajdonát képező 2 és fél hold területnyi volt rabkertet a város egy Orosz Sándor nevű embernek adta bérbe, aki azonban a bérletet nem tudta megfizetni; most azért város a szerződést felbontotta Oroszszal és a bérletet visszavette tőle. Az idő előrehaladottsága miatt a tanács nem akarja a rabkert bérbeadását az árlejtés kitűzésével is halogatni, Király Gyula tanácsnokot bízta meg a bérbeadás fogantatásával, azok kik a rabkertet bérbe óhajtják venni, jelentkezzenek Király Gyula tanácsnoknál.

Katonazene a nagyerdőn.

Debreczen egyetlen kiránduló helyét, a nagyerdőt napról-napra tömegesebben látogatják; ez a látogatás bizonyosan ezután még inkább fokozódik, mert a katonazenekar máától kezdve minden héten, kedden délutánonként sétahangversenyt rendez a nagyerdőn.

Szemle a Hortobágyon.

Király Gyula tanácsnok elnöklésével ma délután bizottság megy ki a Hortobágyra a szokásos tavaszi szemle megejtése végett. Ez a bizottság jelöli ki a legelőterületeket és több más a gazdaközönség érdekében szükséges intézkedést is foganatosít.

Ó azok a nők . . .

„Vossische Zeitung“ írja: Egy volt miniszter felesége, aki Drága királynának a legmeghittebb barátai közé tartozik, a minap egy egyesület küldöttségét vezette a királyné elé. A miniszter felesége úgy tett, mintha az udvari etiketről halvány sejtélme sem lenne s szándékoson nem csókolt kezét a királynénak. Másnap a társaságban már hangosan eldicsekedett azzal, hogy nem csókolt kezét a királynénak, megtoldva ezt azzal, hogy egy „olyan nőnek“ csak nem fog kezét csókolni. A társaság egy nőtagja ezt elbeszélte férjének, aki meg sietett tovább adni a pletykát. Megtudta ezt Drága királyné is, aki éktelen haragra fakadt. Parancsot adott, hogy a volt miniszter felesége azonnal jöjjön a konakba. Udvari kocsit is küldött érte. A pletykát terjesztő hölgy meg is jelent a királyné előtt, akit az ajtóban fogadott s szó nélkül csókra nyújtotta kezét. Az így megszegyenített hölgy

nem tehetett mást, megcsókolta a feléje nyújtott kezét, mire a királyné villogó szemekkel, magából kikelve, így kiáltott:

— És most takarodjék innen!

Ezzel ajtót mutatott az előkelő nőnek, akit udvari kocsit természetesen már nem várt a palota előtt.

Otero, a tüzesvérű spanyol tánczosnő különösen gyémántjairól híres, nem szólva a tüzes véréről. Mikor a színpadra lép, első sorban a gyémántjait nézi a közönség, úgy, hogy Otero akármit tánczolhat, az egészen mellékes. Nem is mutatja, magát tovább öt percenél, és többé meg sem jelenik akár milyen tapsra sem. A híres Oteronak, aki állandóan Parisban él, most, — mint párisi lapok írják — kedve támadt rá, hogy egyszer ő is lehessen nézőközönség. Pénteken este a Comédie Françaiseban diszelóadás volt Edvárd király tiszteletére és Maurice Donney „L'autre danger“ című színművét adták elő. — A földszinten csupa meg hívott előkelő közönség foglalt helyet, mert az angol király tiszteletére „théatre paré“ volt. Egyszer csak egy elegáns hölgy lépett be feltűnően sok gyémánttal és a legelső sorok egyikében foglalt helyet. A férfiak összenéztek, a hölgyek pedig éles szemükkel rögtön észrevették, hogy Otero jelent meg, akit bizonyára senki sem hívott meg. Nemsokára egy egyenruhás szolga lépett Oterohoz és udvariasan a fülébe sugta, hogy valaki várja odakünn. Kívül aztan még udvariasabban adták Oteronak tudtára, hogy jelenléte teljesen felesleges. Otero bosszusan távozott a színházból.

Köszönetnyilvánítás.

Tek. Handtel Vilmos alföldi tak. pénzt. igazgató ur, fia esküvője alkalmából ezen örömnapp emlékére 200 koronás alapítványt juttatott kezeimhez az ágost. hitv. evang. egyház számára templom építési alapra. — Fogadja ezen vallásos érzületről tanuskodó alapítványért hálás köszönetünket. Debreczen, 1903. május 5. Materny Lajos főesperes-lelkész.

Talált ablakszárny.

A Fűvészkeret-utcán egy ablakszárnyat találtak, tulajdonosa átveheti a II. ker. rendőrségnél.

Öt gyermek sirja.

Két évvel ezelőtt történt a francziaországi Corancez városkában hogy egy Brierre nevű bestiális apa meggyilkolta feleségét s öt ártatlan gyermekét. A családirtót azóta már kivégezték s a gyermekek sarkövére gyűjtést indítottak. A közönség, a mely országszerte nagy részvételt volt a szerencsétlen áldozatok iránt, hamarosan összeadta szükséges pénzt, a melyből gyönyörű emlékművet állítottak föl a corancezi temetőben. Ezt a sarkövet óriási közönség jelenlétében, megható gyászünneppel a minap leplezték le. A lotaringiai kőoszlopra ez a fölírás van vésvé:

Itt nyugszik édes anyja közelében öt boldogtalan gyermek; — g y á v á n meggyilkolták őket 1901 április 22-ikére virradó éjszaka. Közvetlenül a gyermekek sirja mellett nyugszik édesanyjuk, a kinek

sirjára szintén márványemléket állított a közrészvét.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczirol és a kuruczokrol irott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Megrendelhető a lap kihordói által is.

Gotterhalte-csárdás.

Pakson már javában divatozik a Gotterhalte-csárdás. A mult vasárnap igen népes lakodalmas menet indult meg a templomból végig a hosszú főutcán s közben a zenét szolgáltató gerjenti trombitások, mindmeggannyi tiszta magyar fu, teli tüdővel fujták a Gotterhaltét — persze csárdás tempóban. A bande előtt egy magyar paraszt, boros üveggel a kezében, vígan aprózta a csárdást, olyan vígan, mintha soha másféle csárdást nem hallott volna. A menet városszerte nagy felűnést keltett és a körülményekhez képest mindenki elég mulattatónak találta a tak-tusaiból ilymódon kiforgatott Gotterhaltét. Hisszük tehát, hogyha a fűtülés és piszszegés nem irtja ki ezt a hirhedt himnusz, talán lassanként kiöli a guny és a nevetségesség fegyvere. Tyuhajj! Sohse halunk meg!

Debreczeni ingatlanok forgalma.

Nádasdi János és neje Csige Juliánna veszik a debreczeni 1898. sz. tjkvben foglalt Bundi-utca 10. sz. házat Ferge János és társaitól 5600 kor. — Laczka László veszi a debreczeni 1758. sz. tjkvben foglalt Bundi-utca 5. sz. házat Nádasdi János és neje Csige Juliánától 10,000 kor. — Jóna Vineze veszi a debreczeni 2430. sz. tjkvben foglalt Battyhányi-utca 11. sz. házat dr. Bruckner Ernőné és társaitól 30,000 kor. — Ifj. Papp Sándor és neje Lénárt Krisztina veszik a debreczeni 6476. sz. tjkvben foglalt Perecz-utca-utca 26. sz. ház egyharmad részét 1733 kor. és pusztá Elepi 165. sz. tjkvben foglalt 16 nyilas tanyaföldet ez utóbbit egészben 54,000 koronáért ifj. Horváth Tamástól. — özv. Posta József veszi a debreczeni 5389. sz. tjkvben foglalt Bercsényi-utca 85. sz. házat ifj. Sipos Balint és neje Kiss Máriaától 4800 kor. — Özv. Liptai Gáborné 670. sz. tjkvben foglalt 5 hold 1381 ölj ujosztásu földet Sipos Balinttól 4000 kor. Dr. Körössy Kálmán ügyvéd és neje Körösi Ida veszik a debreczeni 2805 sz. tjkvben foglalt Batthányi-utca 5. sz. házat Czégely Ferencztől 34000 kor. — Tóth Mihály és neje Balogh Juliánna veszik a debreczeni pusztá ebesei 88. és 150. sz. tjkvben foglalt 7 nyilas tanyaföldet Moinár Sándortól 28,400 koronáért. — Möldner József és neje Gulyás Zsuzsánna veszik a debreczeni 4322. számu tjkvben foglalt ujkerti szőlőből 2000 koronáért a Tóth Mihályné és Tóth Jánost illető háromnegyed részt.

Jóna János és neje Szilágyi Juliánna veszik a debreczeni 1289 sz. tjkvben foglalt 10 hold 147 négyszögöl ujosztásu földet özv. Pápai Jánosné Tegze Zsuzsánától 16,000 kor. Szilágyi József és neje Birinyi Klára veszik a debreczeni 7795. sz. tjkvben foglalt 2 hold 1405 négyszögöl ondódi földet Marjalaki Vilma és társaitól 1900 kor.

Naponta

érkeznek

ujdonságok**MENTZE HENRIK ujdonságok áruházába****Piacz- és Szent-Anna-utca sarkán.**

A hol a nagyérdemű vevő közönség kényelmére, bárki a legolcsóbb szabott árak mellett szeretheti be szükségletét, — u. m.: angol fapipák, szivar és cigaretta szipkák, sétatálcák, finom bőrárúk, pénz, szivar és cigaretta tárczák, sport és gyermek játékszerek: **football labdák, teniszhajók, labdák; valamint teljes tennis felszerelések**; finom aczél és késárúk, ollók, zsebkések, borotvák és Lorotváló készülékek, háztartási különlegességek, alkalmi ajándékok, fésűk, kefék, **illatszerek**, és mindenféle pipere kellékeket.

Jó tanács.

Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szerezzék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margit-szigeti“ fűmagkeveréket. Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétaterei részére.

Nyilatkozat.

Többször volt alkalmam a Jubi Erzsébet gyógyvizet betegeknek alkalmazni és mindig a legjobb eredménnyel. Dr. Lax Farkas Ruszpolyana.

A szolyvai ásványvíz kitünő üdítő ital. A savanykás kerti borokkal vegyítve rendkívül kellemes.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Kedden Pálmay Ilka vendégfelléptével: felemelt helyárrakkal „C“ bérletszűnetben, Huszarsiny. Népszimű.

Szerden „A“ bérletben: Lady Windermere legyezője. Szimű.

Csütörtökön „B“ bérletben: Bob herczeg.

Pénteken „C“ bérletben: Hoffmann meséi. Opera.

Szombaton „A“ bérletben. A szobaleány. Énekes bohózat.

Vasárnap délután: Goldstein Számi. Énekes bohózat.

Este „B“ bérletben: Bob herczeg. Daljáték.

Hétfőn utolsó előadás „C“ bérletben: A szobaleány. Énekes bohózat.

Szép Heléna.

(Pálmay Ilka fellepte.)

Pálmay Ilka mult heti vendégszereplése után tegnap ismét visszatért Debreczenbe és legjobb szerepeinek egyikét Szép Helénát játszotta el azzal a csodás művészettel, mely az ő minden alakítását jellemzi. Volt is része tapsban nyílt színen, felvonás végeken. Az előadás maga nagyon is döcögős volt. Faragó. Krémer és Karacs váltak ki a keretből. Orestes sehogysem illett Hegy. Lilinek, Felhő Rózi életet, pezsgő elevenséget vitt volna ebben a szerepben a színpadra. Pálmai Ilka ma este a Huszarsinyben lép fel utoljára.

Új énekesnő fellépése.

R. Réthy Laura súlyos betegsége miatt a péntekre hirdett „Szegény Jonathán“ című operette előadása elmarad, helyette színre kerül Offenbach „Hoffmann meséi“ című fantasztikus opera, melyben Olympia hármass szerepét Solti Vilma az orsz. zeneakadémia végzett növendéke fogja játszani, mint vendég.

Emlékezések és események.

(A debreczeni Szent György napi vásárról.)

Elővásár ideje volt; Éc-Semiénben a falu alatti réten ugrándoztak a fűrgé báránykák, át meg átugorván az árkot. János,

Új szabó üzlet.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy Debreczenben Kossuth-u. 8 sz. alatt a színház mellett (Dr. Rothschnek ur gyógyszerész tőzomszédságában) egy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

férfi szabó üzletet nyitottam. Raktáramat dusan felszereltem bel- és külföldi szövetekkel, kütönösen a legújabb divatu angol kelmékben. Üzletemet a mai igényeknek megfelelően nagyvárosi modorban vezetem s evégből kitünő munkaerőkről gondoskodtam. Hosszu évi tapasztalataim, valamint legjobb igyekezetem és szolid elveim reményleni engedik, hogy kifogástalan munkával a t. közönség meglegedését ki fogom érdemelni. Kérem a n. é. közönség szives pártfogását.

Kiváló tisztelettel **INCZE SÁNDOR**, férfi szabó és szabász.

a nyalka juhászlegény az alája gyürt szőrön furulyázott szivrehatóan. Az óriás két nyárfa alatt, a mely messze kilátszott a hátrából (ma már nyoma sincs) melázgatott. A nyáját teregető puli módosan állott két lábán előtte; hűséges szemét gazdájára meresztgetve. Majd a nóta frissére elkezdett előtte tillározni, úgy hogy János ledobta a tilinkót nevéttében; mert a puli, mint a medve, úgy tipegett előtte.

— Kár! kár! — szóllalt meg a leveletlen öreg fáról a varju.

E pillanatban ért a vén nyárfa közelébe a töksárga képű D. Sándor két lovas kocsin.

János juhász utánok nézvé, dörmögte:

— Ennek se jósol jót a fekete madár! Hát úgy is lett!

D. Sándort el-elmélázó, szórakozott agglégénynek ösmerték, már tudniillik a falujában. Azonban e kívül nem igen tudtak róla. Keveset forgott a világban (akkor pedig éppen rossz idők jártak), mint mezei gazdat csak a debreczeni Szent György-vásár esalta ki a kuriából.

Debreczenig van egy veszedelmes mély ut, közel az ugynevezett Csonka-fűzhöz. Ebbe a mély utba fordult be a D. Sándor szundikaló kocsisa; de iziben felriadt a harsány kiáltástól:

— Megállj! ha kedves az életed!

Az uthoz közel álló nagy tölgy mellől ásitott rájok a puska csöve. Fialat oláh sühancz szegezte rájok.

Vanadics (akkor hirhedt betyár) elébe, vagyis mellé állott D. Sándornak s rászólt keményen:

— Ide a pénzed!

Sándor ur oda adta szépen, a mit csak utavalóul és a vásárra hozott; de e közben összegyűlt a mély utba még vagy 20 szekér, azt hitték, hogy Sándor ur a mély homokon csak szusszantani állott meg. De nem sokáig maradtak csalódásban; mert sort vett rajtok is Vanadics (fizettek is neki mint a köles); csak Krajnik Alajos nem vesztette el bátorságát, mert erszényét kiürítvén, illetéknéppen szólt a töltött fegyvert rászegző oláh ficsurra:

— Vigyázz fiam! reszket a kezeden a fegyver, még eltalálod sütni!

A megkoppasztottak ezután utnak indulhattak a debreczeni nagyvásárba; még szerencsésnek mondhatták magokat, mert ahányan voltak, leginkább eladni indultak nem tele bugyilárral vásárolni a Szent-György napi nagy szabadságba. Amde szidták is mindnyájan Sándor urat, vaj minek állta el előttök az utat? Ha más járt volna elől, nem ő, akkor egyet sem csipett volna meg Vanadics. És alig érték Debreczenbe, mindjárt elterjedt a hírok is. Minden sarkon erről tárgyalt a fiataltság (3-4 vármegyéből szokott ekkor összejönni) a kalapos Quenceze pesti kereskedő külső vásári bódéja előtt.

— Hát azt hallottátok fiuk, hogy mint járt a mi Sándor bátyánk Pesten? intézte a kérdést a körülte álló ifjakhoz, egyik jó arczu nemes urfi.

Ezután Pál ur az általános biztatásra az alább következőket beszélt el.

Fen járt az öreg Sándor ur Pesten. A mint bámulgatva bandukolt, elvetődött a Kristóf-térre is. Szemébe tünt az ottan röpöködő sok galamb, majd elkezdette a galambokat számlálgatni.

Valamiféle csirkefogó látván ezt, mindjárt kinézte a Sándor ur ábrázatából, hogy ez az ur az ő embere. Így förmedt rá:

— Hogy meri az ur a város galambjait számolgatni? Hányat olvasott már meg az ur?

— Nyolczat, válaszolta Sándor ur megszontyolodottan.

— Fizessen rögtön 8 forintot! rivalt rá újra a sipis!

Az öreg belenyult a zsebbe és a markába számlálta az aszfaltbetyárnak a 8 forintot (éppen mint Szentgyörgy vásárkor Vanadicsnak); sőt még a bajusz alól mosolygott is hozzá, hogy a sipis hirtelen kerekelt oldott, (bizonyosan valamely ügyes reudört szimatolt meg a közelben.)

Mikor az öreg haza ért, még dicsekedve beszélt el:

— Becsaptam édes öcsém a németet alaposan (a következőket már a fülemhez hajolva mondotta el) pedig éppen 100 ig olvastam! Ha! ha! ha!

En is vele nevettem —, de a mélaságán.

A Szentgyörgynap vásáriuri társaság is nevetve indult egyik közelebbi hires Laczi konyhába, hol is a ropogós bőrös pecsenyét, zamatos érmelléki nektárt fogyasztván, őszintébb jókedvvel, mint manapság szokás, beszéltek meg a debreczeni hires Szentgyörgynapi vásárnak esendőségeit és tarka eseményeit a vármegyék atyafiságos urai.

Morvay Károly.

CSARNOK.**Szunyog-história.**

(Elbeszélés.)

Irta: **A z a r.** (14.)

— Mit „kegyelmes“ ur? Mi? En kell köszönjek magának. Mi? Várjon...

És azzal megfogta a csengetyűszinórt, s jól megrángatta.

Bejött egy inasféle ezüstgombos libériában, s meghajtotta magát.

— Te, izé, hogy hivnak, Pista, hozz egy üveg jó tokaji bort, 3 poharat és hivjad elő Szent Annay urat, a főmérnököt. Mond meg, hogy hozza el a báji mappákat is.

Hát belépett egy csoszogós, magas, ősz, öreg ur, utána az inas, ezüst-tálcán hidegsültet, 3 üveg tokaji bort hozott. Az öregnek a hóna alatt egy nagy gömbölyű pléhdoboz volt.

— Izé! Főmérnök ur. Bocsáson meg, hogy zavartam, de jókedvem van, hát azért kértem. Jót kell tegyünk. Hol van a Dengeleghy árvának az izéje? Ugy-e a „nyárás-ligeti“ dombon?

— Ott kegyelmes ur. Az egész 80 magyar hold homokdomb és az alján közel 15 hold tófenék, de annak is a fele a legtöbbször jó kaszáló. — Épen azt pontoztam ki most a mappán, el is hoztam, ahogy nagyméltóságod parancsolta.

— Mi? Öreg ur! Ugy-e, az árvizmentes homokdomb-terület után nem szabhatunk ki árviz-szabályozási kvótát, sőt semmit sem! Csak a 15 hold után! Mi? Nem igaz?

— Igaz.

— Na! Hát akkor izé, doktorkám, bontson fel egy üveg bort és kocozint-

sunk ezzel az öreg urral. Tudja, megfáztam egy kissé azon a hideg lavinán, ott ahonnan kihuzott. Mi? — Jó, hogy kemény ember vagyok.

Bizony, igazán kemény ember volt. (Az Isten nyugtassa!)

— Láttam, kegyelmes ur? Ugy tépázta ki a két lovát a hinárból félkézzel.

— Ha-ha! Hát szereti azt a két lovat? Mi?

— Én sajnálom az állatot, kivált ha úgy nyert felém, mint a kegyelmed két hattyunyaku „Cyynderi“-je nyertett, azután örvendezőn „röhögött.“ Jó volt, hogy kegyelmedet kihuztam és aztán kegyelmed meg a gyönyörű két szép állatot kihuzta félkézzel. Mi? Jól van. Ha úgy szereti, hát izé! Majd megmondom azután!

Azután ittunk. Az öreg kegyelmes ur a másik öreg tekintetes urnak megmondá, hogy holnap reggel 6-7 órakor indulunk a „nyáras-ligeti“-homokdombhoz:

— Mert a homokdombnak a tulsó felét én vettem meg. Azon túl is én vagyok a birtokos, vagy 4000 holddal. Hát azt ki kell hasítani!

Akkor gondolkoztam, meg a borközi állapotban. — Nehéz a tokaji bor, mikor az ember a nyíren azelőtt éjjel borgazda volt nyíri vinkóval, szerelmes, megboszorkányzott szívvvel és hát izé, a legsötétebb Afrikából való izapos tekintetes ur módjára én itt küzdök egy langeszű, akrobata magyar mágnással?

— Kegyelmes ur, mit akar kihasítani.
— Hát izé, doktorkám! Tudja, a magáét. Majd meglátja.

Na, hát én aztán megláttam. Ugy aludtam, mint a bunda, de közbe néha fölneszeltem és hallám az öreg magyar mágnás erőteljes lélegzését. Én nem tudom, ő mit álmodott, de én tudom, hogy én Ilonkáról, Mariskáról, meg arról a kedves jó, tolvaj Szunyogh sógoromról álmodtam. A többit a jövő vasárnap mondom el, mert most álmos vagyok. Mi — he?!

(Folyt. köv.)

Nyilttér.

**„MARGIT“
gyógyforrás.**

Margitforrástelep (Bereg megye.)

A budapesti m. kir. egyetem vegyelemzése szerint kevés szabad szénsavat, ellenben sok szénsavas natriumot és lithiumot tartalmaz. Ezen tulajdonságai azok, melyek a hasonló összetételű vizek fölé emelik. Kitűnő hatása a **légtak** s **tüdőhurutos állapotainál**, különösen ha a köpet nehezen szakad fel; **tüdővészese**knél még akkor is, ha vérköpésük van, a **Margitviz** megbecsülhetlen szolgálatokat tesz kevés szabad szénsavánál fogva. Kiváló hatást látni tőle a **gyomor** és **belekturutos állapotainál**, főleg azon esetekben, hol a fölös mennyiségben képződött sav az oka a rossz emésztésnek. — A **hugysavas sók** lerakódását akadályozván, **becses** szolgálatokat tesz továbbá a **hólyag hurutos bántalmainál**, a **kő** és **homokképződés** esetében, miért is a budapesti és bécsi egyetem orvostanárjai, mint az orvosvilág egyéb előkelőségei a legszívesebben használják s előnyt adnak a **Margit**-forrásnak a hozzá hasonló összetételű gyógyvizek fölé.

== Mint ivóvíz ==

kiváló óvószernek bizonyult járványos betegségek idején, főleg typhus ellen.

Mint borvíz általános kedveltségnek örvendő. Főraktár:

Édeskuty L. Budapesten,
cs. és kir. udv. szállító.

Ásványvíz nagykereskedő.

Kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai
Debreczen. Kistemplom bazar.

A költözködési idényre ajánlják

**szőnyeg, függöny,
linoleum ágy és asztal
terítőket,**

**Madráczok, Paplanok,
Butorszöveteket.**

== Óriási váasztekban. ==

Szabott ár. Előzékeny kiszolgálás.

Boros Testvérek nődivat áruházában

Divatos	Ruhakelmék, Selymek,	Jó
Jó	Sefirek, Batisztok, Vász-	Olcso
Olcso	nak, Szőnyegek, Függö-	Divatos
	nyök, Ágyterítő, Pipere	
	czikkek.	

Zöld luczerna ölenként 3 krjával kapható Tóczóskert I. járásban. Értekezhetni Balla Istvánnál Hatvan-u. 65.

STOOSZ

elsőrangú klimatikus gyógyhely, hidegvizgyógyfürdő (Abauj Tornam.)

Fekszik 650 méterre a tenger színe fölött, pompás fenyvesek között, a szelek ellen teljesen védett völgyben. Klimája enyhe, levegője tökéletesen pormentes, sétányai gondozottak, ivóvize páratlan és tavaszi meg őszi időjárása kellemes. Az észszerű **hidegviz-gyógyimód villanyozás, masszázsa és tejgyógyimód Czirfusz Dezső dr. esészségügyi tanácsos** [ki télen San-Remóban gyakorló orvos] főfelügyelete alatt alkalmaztatnak. A szobaárak igen mérsékeltek. Az ellátás kitűnő és olcsó. Az elő- és utóidény alatt **jelentékeny árleengedés.**

Fürdőévad máj. 15-től szeptember 15-ig.
Posta, telefon helyben. — Utolsó vasuti állomás Mecenzéf. Kimerítő prospektust kívánatra bérmentesen küldünk.

A fürdőigazgatóság.

Haszonbérbe kiadó

Monostor-Pályi határában, a vasut mellett egy 384 holdas birtok. Feltételek megtudhatók **Jónás Albertnél** Debreczen, Széchényi-u. 17. vagy a tulajdonosnál **Weisz József** Tisza-Adonyban.

Mészáros Miklós

a magyar kir. szabad. osztálysorsjáték főárusítója

Budapest, VIII., József-körút 22-24.

ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek főárudájából való közvetlen beszerzését **eredeti árakban:**

	$\frac{1}{8}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	korona.	
	1.50	3.—	6.—	12.—		

Megrendeléseket czélszerűségeből postautalványon kérem

Huzás már május hó 22 és 23-án.

Eladó tanyaföld.

U.-Szoboszló határában a várostól $\frac{1}{2}$ órányira fekvő 66 kat. hold prima szántó-föld nagy tanyával eladó.
Értekezhetni **Ulrich Jenővel** Debreczeni Első Takarékpénztárnál.

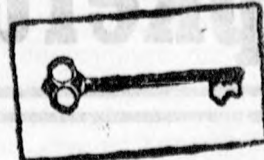
Schicht-szappan

Védjegy

szarvas

vagy

kulcs

legkiadósabb és azért a legolcsóbb szappan.

Minden ártalmas vegyítéktől tiszta.

Mindenütt kapható!

A vásárlásnál különösen arra vigyázzunk, hogy minden darab szappanon a **Schicht** név és egy a fenti védjegyekből rajta legyen.

Az új szőnyegházban

ujjonnan nagyválasztékban érkeztek:

Szőnyegek
 Ágy és asztalterítők
 Szövet, selyem, plüsfüggönyök
 Butorszövetek
 Ujdonság:
 Aplikált csipke Storok
 Volanttal.
 Valódi Linoleum.

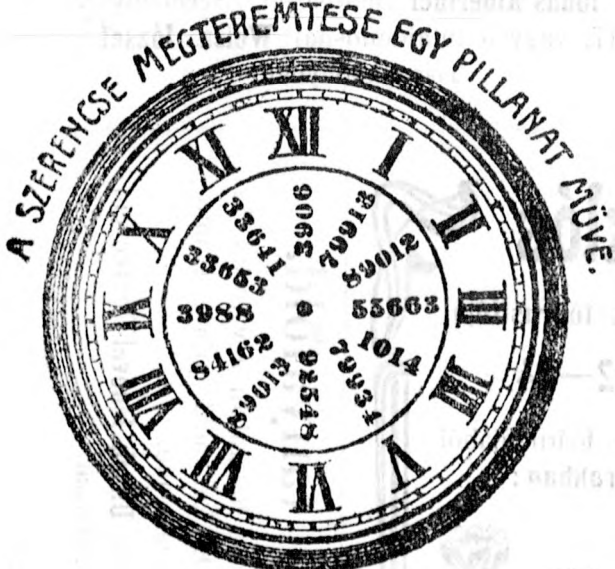
Bosznay J. és Társa

divatáruháza

DEBRECZEN, Kossuth utca 11.

Szerencse-óra.

Azt a sorsjegyszámot rendelje meg levelezőlap által, mely ama óra mellett van föltüntetve, a mely időben ezen hirdetést olvassa.

Az óra belsejében föltüntetett szerencseszámok kizárólag

BENKŐ bankháznál

kaphatók

Budapest, Andrassy ut 79.

Huzás: május 22-én és 23-án.

Az I. oszt. sorsjegyek árai:

$\frac{1}{8}$ 1.50 k. $\frac{1}{4}$ 3. — k. $\frac{1}{2}$ 6. k. $\frac{1}{1}$ 12. — k.

A mi vevőink azon előnyben részesülnek, hogy befizetéseiket postatakarékpénztári cheque útján, tehát költségmentesen teljesíthetik.

műiparú raktárában

legújtanosabb árban beszerezhetők
 lovagló és utazási cikkek, haj-
 ruha, fog és köröm-kefék, szap-
 panok, illatszerek, pénz és szivar-
 tárczák, angol és szolingeni acél
 zsebkések, ollók

a n. é. közönség b. figyelme fel-
 hivatik e dusan felszerelt raktárra.

== Egyedül valódi angol ==

Gyógyszerész A. THIERRY BALZSAM

Közegészségügyileg megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése keresk. törvénytörvényes mintavédelem alatt áll.

E balzsam belsőleg és külsőleg használ: 1. Utolérhetetlen hatású gyógyszer a tüdőnek, a mellnek kóros bajainál, véget vet a fájdalmas köhögésnek s kigyógyít a legrégebb bajoknál is. 2. Kitérő hatása van torokgyulladás, rekedtség és a többi torokbajoknál. 3. Alaposan elűzi a hideglelést. 4. Meglepő gyorsan gyógyítja a gyomor szélgyorsítót s a tagrágatásokat. 5. Megment az aranyeres fájdalomtól s kigyógyít a Hämorrhoidákól, szeliden mozdítja elő a székelést s a vér tisztulását, javítja az étvágyat s az emésztést. 6. Nagyszerű szolgálatokat tesz fogfájáskor, fűres fogaknál és szájröhadáskor s általában minden fog- és szájbajoknál, megszünteti a felbűffögést, a szájnak s a gyomornak büztét. 7. Nagyon jó gyógyszer kül és belbajoknál, u. m. sebeknél, lázhólyag, szemölcs, égési sebek, fagyos tagoknál, rüh és kiütéseknek, megszünteti a fejfájást, szakgatást, rheumát, fülbántalmakat stb. Csak mindig vigyázzunk a mellékelt zöld mezejű apáca-védjegyre! Hamisítá-óktól legjobban óvakodunk, ha egyenesen gyáramból Ausztria-Magyarország minden állomására franco rendelünk 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért, Bosznia és Herzegovinában 4 kor. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés előrefizetés vagy az összeg utánvétele mellett.

Gyógyszer A. Thierry balzsam és Centifolia kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólérhetetlen szer soha nem romlik el, sőt mentül régibb, annál jobb nem árt a szírnék fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van, s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalan elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletben e világhírű, olcsó, megbízható, a mellett ártalmatlan szerből. A hol nem bizonyos, hogy az én kitérő szerem, ott ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim: 2.

Apotheker Thierry (Adolf) Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. és Bécsben Brady C. gyógyszerészknél.

Csipkefüggönyök

tisztítását

a szélek elrongálása nélkül

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

kelmefestő és vegytisztító
 intézete

Debreczen

Széchenyi utca 42.